

תרגילים בכתיבה שימושית – 10 עצות לכתיבה עצמאית

1. תרגיל יומי "כתיבה ברצף" – 7 דקות בלא להרים את היד מן הדף. לתת למחשבה להתגלגל בלא כיוון, ולעקוב דרך הכתיבה אחר האסוציאציות. *המטרה*: לתרגל את היד הכותבת לכתוב גם "שטויות" (מחשבות שעוברות אצלנו בראש שכביכול אינן חשובות) כמו-גם לתרגם את הכתיבה אל הגוף (היד הכואבת לאחר 7 דקות כתיבת רצף)
2. לצותת לדיאלוג בין 2 אנשים בבית-קפה, מרכזי קניות, אוטובוסים וכדומה – ולכתוב את השיחה המתנהלת ביניהם (אפשר גם לעקוב אחר אדם אחד המדבר בטלפון נייד או שמא "חלילה" לעצמו). *המטרה*: מאוחר יותר לתרגל דרך שיחות אלו עיצובים שונים של דמויות וטיפוסי-אדם, בכוונה לתת לדמות להצטייר לקורא דרך השפה שבה היא מדברת.
3. לבחור אובייקט דומם כלשהו (תמונה, מדף מאובק, פרסומת חוצות וכו') ולתאר אותו יום-אחר-יום במשך שבוע בצורה פלסטית, בלי רגשות. לעקוב אחר השינויים הנגרמים ביכולת התיאור שלנו בטקסט. *המטרה*: הרבה יותר קל לכתוב את מה שאנו מרגישים מאשר את מה שאנו רואים. דרך התרגיל הנ"ל ננסה לסגל את היכולת לתאר גם את מה שנגלה לעין.
4. "הגעתי הביתה" – לתאר 2 מצבי רוח בכתיבה: "הגעתי הביתה" במצב רוח מזופת ובמצב רוח שמח. לתאר את שני מסלולי ההגעה בלא לציין את המצב-רוח שאני נתון בו אלא דרך תיאור של חפצים, מקומות ואנשים סביבי. *המטרה*: ליצור דיאלוג פורה ומגוון עם הקורא, לתת לקורא להשלים את התמונה המתגלית לפניו דרך אינטרפרטציה של מצבים המתקיימים בסיפור. לתאר את העולם ופחות להגדיר אותו לקורא.
5. תרגיל בסיסי ביותר: להעתיק בכתב יד שירים או קטעי פרוזה שאנו אוהבים. *המטרה*: קומפוזיציה. להפנים את הטקסט דרך כתיבה בכוונה לשחזר מאוחר יותר את צורת הכתיבה, בבואנו לכתוב את דברינו.
6. "משורר טוב הוא משורר שגונב מאחרים, משורר רע מחקה אחרים" (ט"ס אליוט). התרגיל: לקחת שורה מתוך שיר שאנו אוהבים ולהמשיך אותה לפי ראות עינינו. השורה יכולה להיות משפט פתיחה או סיום, כותרת או מוטו כללי; בכל מקרה, לתת למחשבה להתחכך במשפט השירי. *המטרה*: כשם שאנו לומדים מאנשים כיצד לחיות ועל פי רוב מחקים את שפתם, זה בסדר "להיתקל" במשפט שירי של מישהו אחר ולקחת אותו עמנו.

7. להקשיב למוסיקה, לא משנה איזו, ולנסות לכתוב את מה שאנו שומעים ; לתת לדמיון להעלות את עצמו על הדף (כמו-כן אפשר, למי שיודע, לעקוב עם המלים אחר הריתמיקה המוסיקלית). *המטרה*: המוסיקה, מעצם היותה מופשטת, משמשת שק של גירויים שניתן לנצלם לאינסוף תמונות פואטיות.
8. להלחין מוסיקה משל עצמנו (אין צורך כמובן לרשום תווים) ולנסות לצקת פנימה את המלים. *המטרה*: לארגן מקצב ייחודי לשיר.
9. לקרוא מחזות שאנו אוהבים ולהמשיך את הדיאלוג שבין הדמויות עם תום המחזה. *המטרה*: לתרגל שפת-דמויות (בדומה לתרגיל 2, אך הפעם יש להקפיד על ההבעה הדרמטית).
10. להקיש את האצבע על כדור הגלובוס המסתובב ולהיעצר על נקודת-ארץ. לתאר (בצורה דמיונית) את המדינה, האנשים, הצבעים, הריחות של אותה ארץ. *המטרה*: בניית מרחב ספרותי (זה נכון גם לשירה. די אם נזכר בשיר "פפואה ניו-גיני" של אגי משעול או "ככה ראש הממשלה באיי הבתולה" של אדמיאל קוסמן).

יקיר בן-משה